

DEN NATIONALE SCENE

Den Stundesløse

av Ludvig Holberg

DEN STUNDESLØSE

av **Ludvig Holberg**

Regi:

Ivar Tindberg

Scenografi og kostymedesign:

Olav Myrtvedt

Koreografi og lydsampling:

Jonas Georg Digerud

Musikalske arrangementer:

Helge Lilletvedt

Lysdesign:

Arne Kambestad

Lyddesign:

Bjarte Våge/ Tor Endre Kalvenes

Maskør:

Kati Sjøgren

Dramaturg:

Kirsten Broch

Med:

Vielgeschrey, den stundesløse:

Bjarte Hjelmeland

Leonard, hans bror:

Karl Bomann-Larsen

Leonora, hans datter:

Christine Hope

Magdelone, hans husholderske:

Kirsten Hofseth

Pernille, hans pike:

Marit Voldsæter

Leander, Leonoras frier:

Frode Bjørøy

Erich Madsen, bokholder:

Gerald Pettersen

Peder Erichsen, hans sønn:

Øyvind Gran

Oldfux:

Jan Martin Johnsen

Torill Trekkpapir:

Monica Hjellev

Reidun Rettetast:

Karin Stautland

Synnøve Stempel:

Sissel Ingri Tank-Nielsen

Notaren:

Yngve Seterås

Anne, kokkepige:

Kjellrun Westerfjell

Den sorte hønen:

Klara fra Drotningstveit

Musikere:

Torbjørn Økland (mandolin og gitarer)

og **Helge Lilletvedt** (bass og trekkspill)

Inspisient:

Bjørn Isaksen

Rekvisitør:

Dorthe Keyser

Sceneteknisk ansvarlig:

Øystein Skiftesvik

Sufflør:

Nina Kopperdal

Dekor og kostymer er produsert på Den Nationale Scenes verksteder.

Holbergs tekst er bearbejdet av Olav Simonnæs, Ivar Tindberg, Kirsten Broch og ensemblet.

Takk til Jan Askeland ved Universitetet i Bergen og en alltid inspirerende Kjetil Bang Hansen.

PREMIERE PÅ STORE SCENE

31. MARS 2006.

Forestillingen varer ca. 2 timer og 30 min., inkl. pause.

Teatersjef
Morten Borgersen

Kjære publikum

På begynnelsen av 1700-tallet kom det frem et sterkt behov for et autentisk, danskspråklig teater og i 1722 åpnet teatret i København med en ny komedie av bergenser Ludvig Holberg. Holbergs temperament viste seg nok å stemme med komediens. Han dyrket den komediale dramatikergjerning, fra lystspill og forvinklingsfarser til sosial satire. Humor kan ofte vise seg å være bruks- og tidsrelatert, men ikke Holbergs. Han skrev i et samfunn i store endringer og stykkene speilet nok den usikkerheten som oppstod overfor disse forandringene. Han skrev hele 26 stykker, de fleste i løpet av en toårsperiode, før han utmattet la ut på sin store og siste utenlandsreise.

Den Nationale Scene har en genuin Holbergtradisjon. Og vi må ha tradisjonene med oss, vi må vite hva de innebærer, for å kunne bruke dem og fortolke dem for vår egen tid. Derfor har vi igjen Holberg på repertoire, med hans kanskje største mesterstykke av en komedie, med klare referanser til vår egen tids "forfengelighet".

Ha en trivelig kveld i teatret!

Morten Borgersen
teatersjef

FRODE BJØRØY

er Leander,
Leonoras frier

Frode gikk ut fra Statens Teaterhøgskole våren 2004 og har siden vært ved Teatret Vårt i Molde, i forestillingen *90-metersbakken* av Jo Nesbø. Her på Den Nationale Scene er han kjent fra forestillingen *Pippi Langstrømpe* høsten 2004, *Idioten* av Fjodor Dostojevskij og *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll i 2005 og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

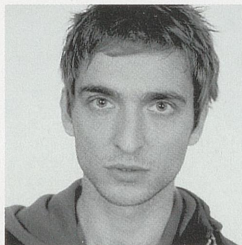

KARL BOMANN-LARSEN

er Leonard,
Vielgeschreys bror

Karl gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1973 og har vært tilknyttet Den Nationale Scene i flere omganger, samt Trøndelag Teater, Teater Ibsen, Oslo Nye Teater og Fjernsynsteatret. Her er han kjent for roller i stykker som *Candide* av Hugh Wheeler og Leonard Bernstein, *Faust* av Johan Wolfgang von Goethe, begge 1977, *Hamlet* av William Shakespeare 1987, *Gjengangere* av Henrik Ibsen 1992, *Onkel Vanja* av Anton Tsjekhov 1995, *Dirigenten* av Ronald Harwood 1996, *En*

svindler til besvær av Aleksandr Ostrovskij 2001, *Kiss Me, Kate* av Porter og Spewack, *Antigone* av Mats Kjelbye og Alexander Öberg, begge 2002, *Baal* av Bertolt Brecht, *Novecento* av Alessandro Baricco, begge 2003, *Mein Kampf* av Georg Tabori, *Vildanden* av Henrik Ibsen, *Kameliadamen* av Alexandre Dumas d. y., alle 2004, *Idioten* av Fjodor Dostojevskij sist vår og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

ØYVIND GRAN

er Peder Erichsen,
Erich Madsens sønn

Øyvind har arbeidet ved Nationalteatret, ved

div. film- (bl.a. Thomas Rohbsams *Det største i verden*), TV- og radio-produksjoner og Det Norske Teatret, hvor han bl.a. gjorde *Romeo* i Ronny Danielssons oppsetning av *Romeo og Julie* våren 2001. På Den Nationale Scene er han kjent fra stykker som *Junk* 2000, Franz Kafkas *Forvandlingen* 2001, Lars Noréns *Blod*, Sarah Kanes *Renset*, begge 2002, Henrik Ibsens *Et dukkehjem*, 2003, *En midtsommer-nattsdrøm* av William Shakespeare, *Familiefortellinger* av Biljana Srbljanovic, *Pippi Langstrømpe* av Astrid Lindgren, alle 2004, *Idioten* av Fjodor Dostojevskij og *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll i 2005 og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

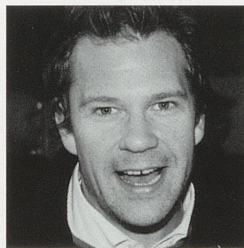

MONICA HJELLE
er Torill Trekkpapir

Monica gikk ut fra Bergen Teaterskole i 1996 og har siden vært tilknyttet Bergen Komedia Teater, Nordland Teater, Det Norske Teatret og div. TV-produksjoner, som NRKs *Beat for Beat* og TV Hordalands *Julekalenderen* 2004. Hun er kjent fra flere Bergens-scener, både som medvirkende i kabareten *Elvis on my mind* 2001, senere også spilt i Edinburgh og *Fanget på nettet* av Ray Cooney 2002. Hun har spilt roller i stykker som *Cabaret* av Joe Masteroff og John Kander, *Peer Gynt* av Henrik Ibsen, *Hamlet*

av William Shakespeare, *Antons Villfaringer* av Jan Eggum og Erlend Loe og Dario Fo-monologen *En ensom kvinne* på Logen Teater i 2001. På Den Nationale Scene er hun sist kjent fra *I blanke messingen* av T. M. C Nally og *D. Yazbeck, Gjøkeredet* av Dale Wasserman/Ken Kesey, *Ronja Røverdatter* av Astrid Lindgren, alle 2003, *Pippi Langstrømpe* av Astrid Lindgren, 2004, *Funny Girl* av Jules Styne og *På 'an igjen* av Jan Eggum i 2005 og *Hans og Grete* denne vinteren. I 2004 var Monica også å se på Gøteborg Stadsteater i hyllestforestillingen *Gøta hund* med tekster av Hasse og Tage og i Moss med sommerforestillingen *Sol ute, sol inne*. Sist sommer gjorde hun suksess sammen med Bjarte Hjelmeland og Jan Martin Johnsen med forestillingen *Henrik Ibsens samlede verker*

på 68 minutter som spilles i Bergen denne våren.

BJARTE HJELMELAND
er Vielgeschrei,
den stundesløse

Bjarte har vært ansatt ved Nationaltheatret siden 1992, året etter han gikk ut fra Teaterhøgskolen. Blant over tretti roller kan nevnes roller i *Kirsebærtreet blomstrer i mai* av Arthur Johansen, *Røde nesar* av Barnes, *Tolvskillingsoperaen* av Brecht/Weill, *Nokon kjem til å komme* av Fosse og *Hva dere vil* eller *Helligtrekongersaften* av Shakespeare. Ved Nationaltheatret er han sist sett i tittelrollen i *Jeppe på bjerget* av

Holberg (2004). Fra 1996–98 var Bjarte med i kunstnerisk ledelse ved Torshov-teatret, der han gjorde roller i Tracy Letts' *Killer Joe*, *Oppvokst i fangenskap* av Nicky Silver og monologen *Natt, rett før skogene* av Bernard-Marie Koltès. I tillegg til rollene ved Nationaltheatret har han gjestespilt ved de fleste av de norske teatrene. Her på Den Nationale Scene er han kjent for tittelrollene i *Niels Klims reise til den underjordiske verden* av Ludvig Holberg i 2000 og *Baal* av Bertolt Brecht i 2003. Det siste året har Bjarte bemerket seg innen mange sjangere, bl.a. med soloforestillingen *Helt besatt* i Oslo og Bergen, som Che Guevara i *Evita* og som instruktør og skuespiller i *Henrik Ibsens samlede verker på 68 minutter*.

KIRSTEN HOFSETH
er Magdelone, Vielgeschreys husholderske

Kirsten er utdannet bl.a. i Stockholm hvor hun i 1964 var elev av Gøsta Therserus og Ballett-akademien, hun var også elev ved Rogaland Teater og gikk to år ved Statens Teaterskole. Siden 1969 vært tilknyttet bl.a. Trøndelag Teater, Fjernsynsteatret (bl.a. Goneril i *Kong Lear*), Rogaland Teater, Teater Ibsen, Nordland Teater, Riksteatret, div. film-, radio- og TV-produksjoner – som *Grenseland*, *Medmeneske*, *Den som henger i en tråd*, *Offshore* og nå *Den unge Ibsen* som kommer senere i år, hun var med ved etable-

ringen av Teatret Vårt i Molde i 1972, og var sist ved teatret i Bergen fra høsten 2001 hvor hun er kjent fra *Livet x 3* av Yasmina Reza 2001 og *Et vintereventyr* av William Shakespeare 2002. Kirsten Hofseth har løst betydelige oppgaver i norsk teater, som Ella Rentheim i *John Gabriel Borkman*, Fru Alving i *Gjengangere* og Mor Åse i *Peer Gynt*. Nå er hun tilbake fra Rogaland Teater, sist høst i Jon Fosses *Draum om hausten* og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

CHRISTINE HOPE
er Leonora,
Vielgeschreys datter

Christine er utdannet

ved École Internationale de Théâtre Jacques Lecoq, Frankrike og Bergen Teaterskole - og er kjent fra en rekke forskjellige sjangre, fra revyscenen landet over med egne show og sammen med bl.a.

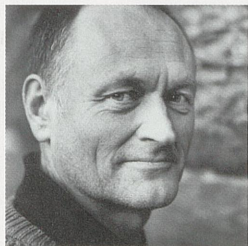
Øyvind Angelteit, Are Kalvø, Espen Beranek Holm - og denne vinteren Herborg Kråkevik, fra fjernsyn med serien *Frittgående Hope*, som medredaktør av boken *Norsk Humor* på Samlaget sist høst, på film og på radio. Her på teatret har vi tidligere sett henne i *Jan Herwitz* av Hans Wiers-Jenssen, *Jan og Aud fortel om egga sine* av Rune Belsvik og *Askepott* av Runar Borge, alle 1999, *De Vægelsinnede* av Ludvig Holberg og *Junk* av Melvin Burgess/John Retallack i 2000.

JAN MARTIN JOHNSEN
er Oldfux

Jan Martin gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 2002, har erfaring bl.a. fra Trøndelag Teater og hadde sin debut etter teaterskolen her på Den Nationale Scene i *Antigone* av Mats Kjelbye og Alexander Öberg 2002. Her har han også spilt bl.a. i *Baal* av Bertolt Brecht, *Gjøkeredet* av Dale Wasserman, *Ronja Røverdatter* av Astrid Lindgren, alle 2003, *En midtsommernattsdrøm* av William Shakespeare, *Don Ranudo* av Ludvig Holberg, *Putemannen* av Martin McDonagh, alle 2004, *Idioten* av Fjodor Dostojevskij,

Funny Girl av Jule Styne og Bob Merrill og *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll, alle 2005 og *Lillelord* av Johan Borgen denne vinteren.

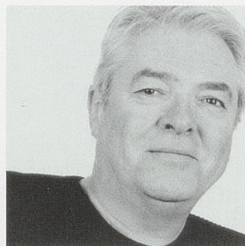

GERALD PETERSEN

er Erich Madsen, bokholder

Gerald gikk ut fra East 15 Acting School, England i 1979, og har siden vært tilknyttet bl.a. Sogn og Fjordane Teater, Det Norske Teatret, Trøndelag Teater, Riksteatret, Hordaland Teater, div. film- og TV-produksjoner, senest *Brigaden* på NRK 2003, og som ansatt ved Den Nationale Scene siden 1992. Her er han kjent fra stykker som *Namnet*

av Jon Fosse 1995, *My fair lady* av Lerner og Loewe 1996, *Komedie-mordene av 1940* av John Bishop, *Bakkantinnene* av Euripides, begge 1997, *Spelemann på taket* av Joseph Stein 1998, *De Vægelsindede* av Ludvig Holberg, *Cabaret* av Joe Masteroff og John Kander, begge 2000, *Påske* av August Strindberg, *Seks personer søker en forfatter* av Luigi Pirandello, begge 2001, *Antigone* av Mats Kjelbye og Alexander Öberg 2002, 1900 av Gunnar Staalesen 2002 - 2003, *Baal* av Bertolt Brecht, *Jenta i sofaen* av Jon Fosse, begge 2003, *En midtsommernattsdrøm* av William Shakespeare, *Sugar* av Jules Styne, *Vildanden* av Henrik Ibsen, begge 2004, *Funny Girl* av Jules Styne og *På 'an igjen* av Jan Eggum i 2005 og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

YNGVE SETERÅS

er Notaren

Yngve er kjent for et bredt bergenspublikum både fra Den Nationale Scene og byens andre scener. Han har vært tilknyttet bl.a. Hordaland Teater samt div. revy-, film-, TV- og radio-produksjoner. Yngve har vært tilknyttet teaterhuset på Engen i flere oppgaver, sist i *Jan Herwitz* av Hans Wiers-Jenssen 1999, *De vægelsinnede* etter Ludvig Holberg og *Keiser og Galilæer* av Henrik Ibsen, begge 2000, *Amadeus* av Peter Schaffer 2001, *Festen* av Thomas Vinterberg 2002, *Vildanden* av Henrik Ibsen og *Pippi Langstrømpe* av Astrid

Lindgren, begge 2004 og *Hans og Grete* denne vinteren.

KARIN STAUTLAND

er Reidun Rettetast

Karin gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1976 og har siden vært skuespiller ved bl.a. Rogaland Teater, Teatret Vårt i Molde, Theatre Regional en Pays Aix Pertuis, div. TV-, radio- og filmproduksjoner og tilknyttet Den Nationale Scene siden 1983. Her er hun kjent fra stykker som *Hvepsen* av William Mastrosimone 1983, *Den Stundesløse* av Ludvig Holberg 1984, *Kongehuset Theben* av Sofokles 1985, *Knut Gribb tar Bergenstoget* av Gunnar Staalesen

1986, *Kvinnen som giftet seg med en kalkun* av Boethius 1997, *Jan Herwitz* av Hens Wiersjensen 1999, *Niels Klims reise til den underjordiske verden* av Ludvig Holberg og *Keiser og Galilæer* av Henrik Ibsen, begge 2000, *Seks personer søker en forfatter* av Luigi Pirandello, *Forvandlingen* av Franz Kafka, begge 2001, *Festen* av Vinterberg, Rukov, Hr. Hansen 2002, 1900 av Gunnar Staalesen 2002-03, *En midtsommernattsdrøm* av William Shakespeare, *Vildanden* av Henrik Ibsen, *Kameliadamen* av Alexandre Dumas d. y., alle 2004, *Idioten* av Fjodor Dostojevskij og *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll i 2005 og *Dogville* av Lars Von Trier denne vinteren.

SISSEL INGRI TANK-NIELSEN

er Synnøve Stempel

Sissel Ingri gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1978 og har siden vært tilknyttet Den Nationale Scene. Hun har også arbeidet ved bl.a. Rogaland Teater og Fjernsynsteatret. Her på Bergensscenen er hun kjent fra stykker som *Tolvskillingsoperaen* av Bertolt Brecht og Kurt Weill 1980, *Stormen* av William Shakespeare 1982, *Nora Scheherazades drømte liv* av Mia Törnqvist 1997, *Anne Franks dagbok* av Goodrich og Hoekett 1998, *Seks personer søker en forfatter* av Luigi Pirandello, *En folkefiende* av Henrik Ibsen,

begge 2001, 1900 av Gunnar Staalesen 2002-03, *Baal* av Bertolt Brecht, *Gjøkeredet* av Dale Wasserman, begge 2003, *En midtsommernattsdrøm* av William Shakespeare, 2004, *Alice i Eventyrland* av Lewis Carroll i 2005 og *Lillelord* av Johan Borgen denne vinteren.

MARIT VOLDSÆTER

er Pernille,
Vielgeschreys pike

Marit er aller mest kjent som en av tre kvinner på randen, men har også gjort karriere som skuespiller og sanger på egen hånd. Siden 1991 har hun jobbet frilans som skuespiller og sanger i en rekke revyer, TV- og teatersammen-

henger. Hun har også stått på scenen i teaterhuset på Engen tidligere, da i *Skraphandlerrock* av Norvald Tveit og *Pippi Langstrømpe* av Astrid Lindgren i 1993, *Ain't Misbehavin* av Murray Horwitz og Richard Maltby jr. i 1995 og *Oscar* av Claude Magnier i 1996.

Holberg og Den Stundesløse

“Der skrives nu saa mange Comoedier i Verden, og Ingen skriver om en Stundesløs. Dersom Nogen vilde tage sig saadan en for, kunde jeg give skionne Materialier dertil af min Herre”
(I. akt, scene 1)

“Holberg var stadig ungar, og ingenting tyder på at han vaklet i sitt forsett om å forbli peppersvenn. Han hadde en nøktern livsstil; det er grunnlag for å påstå at han var en regulær pengepuger. Rent bortsett fra de gangene han dediserte en utgivelse til kongen eller kronprinsen, finnes det knapt nok eksempler på at han forærte bort bøker. Et unntak gjorde han for broren Frederik. Den bergenske presten mottok et eksemplar av Peder Paars. Men boken var defekt og skulle egentlig ha vært makulert; flere sider manglet tekst. Inn på de blanke sidene kopierte broder Frederik teksten fra en bok han fikk låne av en nabo.”
– fra *“Ludvig Holberg – den flygende bergenser”* av Erling Gjeldsvik og Lasse Berntzen, Grieg Forlag 2004.

“Denne dag er liderlig staalen meg fra. En kunde vel sige: I Morgen kommer og en Dag ligesaa lang; men ny Dag, nye Forretninger, ligesaa lang Dag, lige saa store Forret-

ninger! Hvor skal jeg hen? Jeg maa hænge mig selv. Men jeg har min Tro ikke Stunder engang til at hænge mig.”
(II. akt, scene 9)

“Holberg var forut for sin tid på så mange vis; blant annet var han Nordens første helsefanatiker. Livet igjennom var han opptatt av mosjon, og fremfor alt kosthold. Med gode resultater. I en tidsalder da gjennomsnittsalderen for voksne menn lå et sted mellom femtifem og seksti, opplevde Ludvig Holberg å bli sytti - til tross for at han stadig beklaget seg over sin skjøre helbred.

Nøysomhet var nøkkelen til et sunt legeme: «Jeg forsøkte å innskrenke mitt forbruk av mat og drikke ved å innta bestemte avveide mengder av begge deler. Det gjorde jeg for å etterlikne dem som til gagn for sin helbred hadde fulgt en matematisk kostplan.»

Han veide maten og fant ut hva han foretrakk å spise - en gang for alle! «Når min kammerpike bringer meg til middagsmåltid en havresuppe med en kalvestek, vet jeg at det er mandag, og når den tredje rett, som er fisk, kommer i tillegg, er det det samme som hun vil si: i dag er tirsdag, og så videre. I denne ordnede dietten finner jeg en stor makelighet, siden ingen tid behøves til å stille spørsmål ved hvilken mat jeg vil spise.»

Å legge vekt på tidsfaktoren var typisk for den stundesløse Holberg. Med et så likegyldig forhold til

mat trengte han ikke å spandere mye av sin dyrebare tid på bordets gleder, noe han var tydelig stolt av. «Mitt middagsmåltid, som begynner presis klokken 12, varer kun et kvarter, slik at jeg innen halvannen time, nemlig fra klokken tolv til halv to, har spist, lest en halv time, fått meg en liten slummer, drukket min kaffe og skrevet en side, før jeg ved samme klokkeslett kler meg og går ut, da jeg enda ofte finner andre folk sittende å måpe etter den andre og tredje rett.»

– fra *"Ludvig Holberg – den flygende bergenser"* av Erling Gjeldsvik og Lasse Berntzen, Grieg Forlag 2004.

"Likesom mange mennesker har vanskeligheter for å fordøye all slags mat, har jeg vanskeligheter med å døye alle slags mennesker. Ikke èn av hundre er etter min smag. Derfor går jeg da også fra de fleste selskaper med sjelelige brekningsfølelser og søker trøst i ensomheten."

- Ludvig Holberg

"Holbergs vidd er ikke ondskapsfullt, men alltid båret av varme og lune. Hvorfor er det så artig å møte den latterlige og dumme Per Degn i Erasmus Montanus – han som ikke drikker brennevin uten når han har ondt i magen, "men jeg har gemenligen en slet mave!" – Kjære Per, sier Jeppe til ham – vent litt her; jeg vil springe inn til Nille, hun skal bringe oss en drikk øl herut. Jo, takk, sier degnen – men jeg vil nok hellere ha et glass brennevin. Thi det er for tidlig på dagen at drikke øl!"

- fra *"Holbergs folkelighet"* av Yngvar Ustvedt, *Aftenposten* 3. desember 1984.

"Overalt er det medmenneskenes komiske sider Holberg er på jakt etter. Han ler og godter seg over folks forfengelig og innbilskhet, skryt og manglende selvkritikk. Og han refser deres synder, deres brudd på folkeskikk og god moral. Men var det derfor han skrev sine komedier? Hvorfor ga han seg egentlig av med å forfatte skuespill? Selv har han uttalt sin fulle tilslutning til sin store læremester i Frankrike når det gjaldt dette. Som Molière trodde Holberg på en "menneskets frigjøring under fornuftens tegn".

Poesien skulle brukes i opplysningens tjeneste, komediene skulle latterliggjøre menneskenes laster og feil og bringe synderne tilbake til det rette og sanne liv. Latteren skulle være et middel i alvorets tjeneste. Som Molière trodde også Holberg fullt og fast på de "rette" meninger og på det riktige, velordnede samfunn der alle gode og rett-tenkende mennesker fikk sin belønning og de fordervede sin velfortjente straff."

- fra *"Holbergs folkelighet"* av Yngvar Ustvedt, *Aftenposten* 3. desember 1984.

"Kiærlighed er saadan stærk Passion, at man overtræder alle Grændser for at nyde det som man inderlig artaaer"
(III. akt, scene 5)

Det er som dikter Holberg fortsatt er levende, som kunstner og menneskekjenner, som én som ikke kunne nøye seg med noe mindre enn livet selv i sin kunst. Med det beste i sitt teater gjorde han oss meddiktende, kunstnerisk seende og kunstnerisk følende. Samtidig som han fikk sving på latterdørene – han oppnådde det han så gjerne ville, "at komme Folk til at lee".

- fra *"Holbergs folkelighet"* av Yngvar Ustvedt, *Aftenposten* 3. desember 1984.

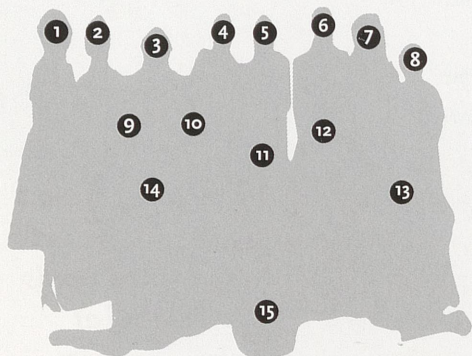

*“Kunde jeg dog engang all min Livstid
være saa lykkelig, at jeg kunde sige ved
mig selv: gak nu til Sengs eller til Bords
i god Roe, nu er i Dag intet mere at
forette! Men den Tid kommer aldrig;
thi mine Forretninger ere ligesom en
Sneebold, jo mere jeg driver den frem,
jo større bliver den.”*

(II. akt, scene 3)

1. Synnøve Stempel, sekretær
2. Reidun Rettetast, sekretær
3. Notaren
4. Peder Erichsen, bokholder
5. Erich Madsen, bokholder
6. Leander, frier
7. Leonard, Vielgeschreys bror
8. Anne, kokkepике
9. Torill Trekkpapir, sekretær
10. Magdelone, husholderske
11. Vielgeschrey
12. Leonora, Vielgeschreys datter
13. Oldfux
14. Pernille, Vielgeschreys pike
15. Den sorte hønen

DEN STUNDESLØSE PÅ DEN NATIONALE SCENE

“Skriver I, Karle?”- ja visst gjør vi det, kjære Ludvig. Side opp og side ned har vært skrevet i årene som er gått, og ikke minst rundt åremålsdager - fødselsdager og dødsdager - som om ingenting hadde skjedd. Filosofiske skrifter, dikt, underlige, skrudde historier, artikler, kronikker, skuespill og ikke minst priser utdeles til din ære, med pomp og prakt. Slik kan man la seg beruse av Holberg, hver på sin måte! Spennvidden er stor. Og hvordan holde hans ånd fast når festen er omme. Jo, ved å spille hans komedier som vi når gjør med *Den Stundesløse*, i et nytt møte med Hr. Vielgeschrey. Dette er en helt original skapt figur fra Holbergs side - et funn han så absolutt hadde grunn til å være stolt av - en figur uten litterære aner. På samme tid en allmenn type og en egenartet individualist. Komedien er et fullkomment mønster på en karakterkomedie og den av Holbergs komedier med det sikreste kunstneriske grepet. Fast som et ibensk drama. Og skrevet av en mann med teatererfaring - erfaring om scenens krav. Holberg forstår å fange inn motiver og ideer fra andre men som gir av sin egen sprudlende fantasi, sin tids realisme, sin sunne fornuft og smittende latter. Som sin dikterbror Ibsen, 130 år senere skapte han sine skuespill i nær kontakt med teatret og teatrets kunstnere. *Den Stundesløse* hadde premiere på Den Nationale Scene 10. desember 1877 og var teatrets første fullstendige Holbergforestilling.

Oppe til venstre: *Den Stundesløse* 1954

Oppe til høyre: *Den Stundesløse* 1963

Nede til høyre og venstre*:

Den Stundesløse 1984

* Foto: Hans Jørgen Brun

1877:

Regi: Nils Wichstrøm
Vielgeschrey: Fredrik Garmann
Oldfux: Bernt Johannessen
Magdelone: Octavia Sperati
Pernille: Rosa Asmundsen

1884:

Regi: Gunnar Heiberg
Vielgeschrey: Fredrik Garmann
Oldfux: Bernt Johannessen
Magdelone: Octavia Sperati
Pernille: Rosa Asunynsdn

1898:

Regi: Olaf Hansson
Vielgeschrey: Gustav Thomassen
Oldfux: Michael Krohn
Magdelone: Octavia Sperati

1905:

Regi: Gustav Thomassen
Vielgeschrey: Gustav Thomassen
Oldfux: William Ivarson
Magdelone: Octavia Sperati
Pernille: Lulli Sperati Jordan

1921:

Regi: Karl Bergmann
Vielgeschrey: Lorentz Thyholdt
Oldfux: William Ivarson
Magdelone: Mari Irgens-Hansen
Pernille: Doris Johannessen

1924:

Samme rollebesetning som tidligere.

1934:

Regi: Hans Jacob Nilsen
Dekor: Per Schwab
Vielgeschrey: Karl Bergmann
Oldfux: Hans Stormoer
Magdelone: Magda Blanc
Pernille: Randi Lindtner Næss

1935:

Turné-forestilling med samme rollebesetning som tidligere.

1936:

Regi: Hans Jakob Nilsen
Dekor: Per Schwab
Vielgeschrey: Karl Bergmann
Oldfux: Hans Stormoer
Magdelone: Magda Blanc
Pernille: Randi Lindtner Næss

1954:

Regi: Stein Bugge
Dekor: Per Schwab
Vielgeschrey: Rolf Berntzen
Oldfux: Lothar Lindtner
Magdelone: Doris Johannessen
Pernille: Randi Lindtner Næss

1963:

Regi: Ulf Stenbjern
Dekor: Per Fjeld
Vielgeschrey: Rolf Berntzen
Oldfux: Lothar Lindtner
Magdelone: Doris Johannessen
Pernille: Randi Lindtner Næss

1984:

Regi: Kjetil Bang Hansen
Dekor: Helge Hoff Monsen
Vielgeschrey: Helge Jordal
Oldfux: Bentein Baardson
Magdelone: Randi Lindtner Næss
Pernille: Wenche Kvamme

2006:

Regi: Ivar Tindberg
Dekor: Olav Myrtvedt
Vielgeschrey: Bjarte Hjelmeland
Oldfux: Jan Martin Johnsen
Magdelone: Kirsten Hofseth
Pernille: Marit Voldsæter

IVAR TINDBERG

Regi

Ivar har sin bakgrunn som musiker, skuespiller og tekstforfatter i grupper som Lattergalen Teater og AS Dameteater&Søn. Han er utdannet ved Universitetet i Oslo og Statens Teaterhøgskole og fikk sitt gjennombrudd som teaterinstruktør med revyen *Tusen år og like blid* ved Det Norske Teatret i 1998. Siden har han hatt regiansvaret for tallrike cabareter, revyer og musikkteaterforestillinger, bl.a. *Kveiteprinsen* og Ingrid Bjørnovs *Klassisk Hærverk* som gikk for fulle hus landet over. Ivar har skrevet tekster for scene, radio og TV og vært tilknyttet Nationaltheatret og Trøndelag Teater som dramaturg. Han hadde tekst og regi for radiooperaen *Bokken Lasson – sensibel suksess* og vant med den Prix Italia for beste europeiske

musikk-program, sammen med komponist Gisle Kverndokk. Disse to stod også bak den kritikerroste operaversjonen av *Den Fjerde Nattevakt* ved Den Norske høsten 2005. Her på Den Nationale Scene kjenner vi Ivars arbeid sist fra Roald Dahls *Heksene* på Store Scene 2001/ 2002 og musikalen *Sugar* på samme scene i 2004.

OLAV MYRTVEDT

Scenografi og kostymedesign

Olav Myrtvedt har arbeidet som scenograf innen både teater og dans de siste ti årene. Han har samarbeidet tett med regissørene Kai Johnsen og Alexander Mørk-Eidem og koreografen Ingun Bjørnsgaard. Myrtvedt er kjent for sine mange oppgaver med Jon Fosse-oppsetninger, som *Namnet* på Den Nationale Scene, *Natta syng sine songar*

på Rogaland Teater og *Draum om hausten* på Nationaltheatret. I 2003 representerte han Norge på quadriennalen i Praha med scenografiene til *Namnet*, *Natta syng sine songar* og *Sonen*. På Nationaltheatret har han gjort scenografien til bl.a. *Brødrene Løvhjerte* i 2002 og *En sporvogn til begjær* i 2003 og han har gjort *En midtsommernattsdrøm* på Stockholm Stadsteater denne vinteren. Her på teaterhuset på Engen kjenner vi ham sist fra Fosses *Jenta i sofaen* i 2003, Taboris *Mein Kampf* i 2004 og Johan Borgens *Lillelord* denne vinteren.

INNKIKK

Innkikk er et begrep i teatret som betyr at publikum kan se inn på visse sider av scenen, som en for å holde på illusjonen, ønsker å skjule. Denne faste spalten inneholder synspunkter fra teatersjefen, kanskje nettopp for å gi et visst innkikk, i teatret eller i verden utenfor.

Over: Den Stundesløse 2006
Til venstre: Den Stundesløse 1935
Neste side: Den Stundesløse 1921

Hvordan ytre seg i sin egen tid?

Ludvig Holberg var uten tvil komediernes dramatiker. Men han var noe mer. Han var en skarp og engasjert skribent som evnet å lese sin egen tid og kommentere den, ikke bare gjennom komediene, men også via sine mange essays.

Var han politisk korrekt? Neppe. I vår tid er vi mange som savner en Ludvig Holberg, Jens Bjørneboe eller Georg Johannessen, for å nevne noen, med en iakktagende og innsiktfull penn og med evne til å engasjere, på en "ikke-korrekt-måte".

I tidligere tider var teatret ofte en slags tempelplass og nå snakker vi om antikken, hvor de store verdier ble satt under debatt og hvor teaterarenaen ble brukt til drøftelse av disse. Men verden har endret seg og selv om kravet til teatret, om å innta en slik plass fortsatt er der, så er det ikke like selvfølgelig lenger. Teaterscenen tar nok fortsatt opp de store spørsmålene gjennom klassikerne og kan nok kanskje provosere gjennom nye dramatikerstemmer. Men teatret er blitt marginalisert i samfunnet. Kan det være fordi media har inntatt hovedrollen og in-

sisterer på å spille den på sin måte, det vil si ved å la underholdningskulturen råde? Det finnes aviser som byr på utdypende kommentarer og artikler, men de fleste velger den forenkledte dekingen av uvesentlige hendelser og livsstilsstoff, sammen med TV som repeterer de samme konsept i alle kanaler. Jeg tror ikke man kan skru tiden tilbake. Men når så mange kanaler, aviser og tilleggs magasiner råder arenaen i folks hjem og private sfære, så er det omtrent umulig å trenge igjennom, uten til de som allerede er interessert i og har behov for noe annet. Dem blir det heldigvis flere av.

Vi får ofte utfordringen om at kunstnere må engasjere seg og mene noe i offentligheten. Den offentlige debatt vi har idag dreier seg mest om spissformuleringer og polemikk. "Si noe provoserende til din samtalepartner, så blir det temperatur" sier journalisten og lever i troen på at det blir en bedre sak av dette. "Det lønner seg å gi meg informasjon, for jeg kan fremme karrieren din," sier journalisten og røper hvilken makt han har eller vil ha. De offentlige samtalerne preges av utrolig mye politisk korrekthet.

I et slikt klima tror jeg det er mange som ikke finner seg til rette, i tillegg til at det er vanskelig å få utdype og reflektere et syn og sette ting i en sammenheng.

Det finnes gode mediafolk med tyngde, integritet og fravær av egenforherligelse. Men Gudmund Hernæs skrev forleden i Morgenbladet om sin bekymring for et dummere Norge via mediafronten: "Aldri har så mange talentfulle skrevet så mye likegyldig – alt som kan pirre, men ikke rive deg med og gi deg forstand. Og aldri har så mange lesere bladd forbi så mange sider".

Holberg skrev for sin tid og han evnet å gjøre mange av sine essays og temaer tidløse. Det er godt gjort, men det er fordi de handler om noe vesentlig i våre liv

247 32

og vår tilværelse, som dessverre ikke har blitt uaktuelt. Det er ikke sikkert medias innhold i dag, vil overleve år 2050 og det er lite trolig at et omfang av betraktninger som hos Holberg, ville fått særlig oppmerksomhet i vår mediatid. Han ville dessuten ikke hatt som mål å være politisk korrekt.

Morten Borgersen
teatersjef

NORSK SHAKESPEARE- OG TEATER TIDSSKRIFT

**Ibsen «in yer face»:
Intervju med Thomas Ostermeier**

**Dag Solstad anmelder Ivo de
Figueiredos nye Ibsen-biografi**

**Øyvind Berg om Georg Johannesens
Kassandra og ytringsfriheten**

**Intervju med Armin Petras • Richard Maxwell
Sons of Liberty • teaterkritikk, m.m.**

**www.shakespeare.no | Nr. 1/2006 kr. 95,-
Selges på teatrene, Norli, i Narvesen o.a.**

**Nytt
nummer
nå!**

Depotbiblioteket

06sd 24 032

Kedaktør:
Bente Aae
Foto:
Marit Anna Evanger
Grafisk utforming:
Tibe Republic

DnB NOR

DNS

www.dns.no